

150e bijschrijving in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland een feit

Op 27 juni is door Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland bekend gemaakt dat er acht vormen van immaterieel erfgoed kunnen worden bijgeschreven in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Dat maakt het totaal op 156 bijschrijvingen: een bijzondere mijlpaal aangezien het onderstreept hoezeer immaterieel erfgoed, sinds Nederland in 2012 het UNESCO Verdrag inzake de Bescherming van Immaterieel Erfgoed ratificeerde, leeft in de Nederlandse samenleving. Een verscheidenheid aan erfgoedgemeenschappen kunnen vanaf 27 juni bijgeschreven worden in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Het gaat om de Pride Amsterdam, 4 en 5 mei, de herdenking en viering van Leidens Ontzet in 1574, Straatexploitatie van draaiorgels, Slipjacht, Decoratieve schildertechnieken, Gregoriaanse zang en Handschrift.

Pride Amsterdam

In 2001 stelde Nederland als eerste land in de wereld haar burgerlijk huwelijk open voor mensen van hetzelfde geslacht, waarna 25 landen het voorbeeld hebben gevolgd. Dit vormde een belangrijke impuls voor Pride Amsterdam, welke sinds 1996 jaarlijks wordt georganiseerd. Door de loop der jaren breidde de gemeenschap zich verder uit naar LHBTIQAPC. Op 27 juli 2019 zal Pride Amsterdam de eerste van internationale Prides zijn die als immaterieel erfgoed wordt bijgeschreven. Bovendien is Pride Amsterdam de 150e bijschrijving in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. De Pride draagt de boodschap naar vrijheid en gelijkheid over naar komende generaties door middel van veel activiteiten waarbij ook jongeren actief worden betrokken.

4 en 5 mei

De Nationale Herdenking op 4 mei en de Nationale Viering van de Bevrijding op 5 mei zijn een breed gedragen traditie in Nederland. Het zijn twee momenten van saamhorigheid, waarbij op 4 mei wordt stil gestaan bij de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en van oorlogssituaties en vredesmissies nadien. Op 5 mei wordt de bevrijding gevierd en het feit dat we sindsdien in Nederland in vrijheid mogen en kunnen leven. Door 4 en 5 mei bij te schrijven in de Inventaris draagt men bij aan het besef dat dit immaterieel erfgoed wordt doorgegeven van generatie op generatie.

De herdenking en viering van Leidens Ontzet in 1574

Leidens Ontzet wordt sinds 1574 in Leiden gevierd en behoort tot de grote volksfeesten van Nederland. Op en rondom 3 oktober vieren alle lagen van de bevolking van Leiden en omgeving het ontzet van Leiden: een historisch volksfeest. De binnenkomst van de Geuzen over het water, het eten van de hutspot, de taptoe door de stad en de herdenkingsdienst in de Pieterskerk: het hoort bij Leidens Ontzet en wordt van generatie op generatie overgedragen.

Straatexploitatie van draaiorgels

De straatexploitatie van draaiorgels bestaat uit 'er op uit gaan' met een draaiorgel. Idealiter met een gezelschap, ploeg, van minimaal drie personen maar tegenwoordig zijn het vaak duo's en in toenemende mate solisten die de straatexploitatie uitoefenen. Vroeger ging men de woonwijken in en werd, huis-aan-huis, aangebeld om met het mansbakje een bijdrage 'af te dwingen'. Vanaf de jaren '70 gingen de beoefenaars de stads- en winkelcentra in. Vrijwel alle beoefenaars krijgen geregeld aanmoediging van winkelend publiek en andere bezoekers van de stadscentra.

Slipjacht

De 100 jaar oude slipjacht bestaat uit een groep Engelse Foxhounds, een meute en een groep ruiters en amazones, die in het buitengebied van Nederland een kunstmatig vossenspoor van enkele kilometers volgen. De zogenaamde Huntsman leidt de meute tijdens de slipjacht waarbij hij wordt geassisteerd door enkele geoefende ruiters en amazones. Per jaar worden ongeveer 50 slipjachten georganiseerd, vooral in de Achterhoek en Twente. Het woord 'jacht' doet anders vermoeden, maar de 'slipjacht achter de meute' betreft nooit de jacht op een dier. Het is een samenspel tussen honden, ruiters en amazones die een kunstmatig getrokken vossengeur volgen. De samenwerking met terreineigenaren en de afstemming met een dierenarts die altijd bij de jacht aanwezig is voor het welzijn van de dieren plus de

samenwerking met ecologen wanneer de route wordt uitgestippeld, is een voorwaarde voordat een slipjacht daadwerkelijk wordt gehouden. Slipjacht is een traditionele, gedisciplineerde samenwerking tussen mens en dier.

Decoratieve schildertechnieken

In Nederland was elke decoratieschilder in het bezit van één tot vier van deze technieken. Het werd daarom vaak gebruikt om landhuizen, kerken, grachtenpanden, fabrieken, winkelpanden, maar soms ook doorsnee huizen mee te versieren. Het waren typisch technieken die door de vakbekwaamheid slechts op twee manieren werden doorgegeven: van vader op zoon of doordat een leerling tijdens opdrachten meekeek over de schouder van de meester. Na de Tweede Wereldoorlog werd de vraag minder, als gevolg van de wederopbouw, verminderde budgetten en veranderde trends in decoratie. Nu worden deze schildertechnieken op verschillende manieren doorgegeven aan anderen.

Gregoriaanse zang

In de burgermaatschappij zijn er nog maar weinig mannenkoren over die zich op deze zang toeleggen en het wekelijks beoefenen. Het mannenkoor IN HONOREM DEI te Schiedam is zo'n koor. Het koor zingt tijdens de traditionele Rooms-Katholieke mis eeuwenoude Gregoriaanse gezangen, doorgaans uit het liedboek Graduale Romanum. De muzieknotatie is altijd in neumen, een oud en primitief notenschrift. De zang is monofoon. Dit type zang is eeuwenlang door verschillende christelijke religieuze gemeenschappen en kloosterordes doorgegeven en levend gehouden. Veel Gregoriaans stamt uit de 9e en 10e eeuw en zou ontstaan zijn in een Karolingische synthese van Romeinse en Gallische zangstijlen.

Handschrift

Handschrift, ofwel schrijven met de hand, is het zodanig met een pen over papier bewegen dat de leestekens door de schrijver en anderen duidelijk te lezen zijn. Daarnaast stimuleert het de ontwikkeling van de hersenen. De schrijver uit niet alleen het handschrift maar ook gevoel en persoonlijkheid. Iedereen die met de hand schrijft, beoefent dus deze techniek. Denk aan leerkrachten in het basisonderwijs en ouders die kinderen leren schrijven.

Bijschrijving in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland is een middel om de beoefenaars te helpen bij het levend houden van hun immaterieel erfgoed. Het betreft immaterieel erfgoed in Nederland en niet van Nederland, of iets dat "typisch Nederlands" is. De beoefenaars maken zelf een plan om het erfgoed met behoud van kernwaarden toekomstbestendig te maken en schrijven het zelf bij in de Inventaris. Meer hierover kunt u lezen op www.immaterieelerfgoed.nl.

Denkend aan Nederland

Op 26 juni verscheen bij het Sociaal en Cultureel Planbureau het Sociaal en Cultureel Rapport 2019 - Denkend aan Nederland, waarin de Nederlandse identiteit vanuit het perspectief van de Nederlandse burger wordt beschreven. Door middel van focusgroepen en interviews door het hele land en enquêtes, is voor het eerst aan Nederlanders zelf gevraagd wat zij belangrijk vinden voor hun gevoel van verbondenheid met hun land. Het rapport geeft aan dat vooral de Nederlandse taal, symbolen en tradities belangrijk zijn. Bij de voorbeelden die hiervan genoemd worden zitten opvallend veel bijschrijvingen uit de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland, zoals het vieren van Koningsdag, de herdenking en viering van 4 en mei en het vieren van Sinterklaasavond. Nationale identiteit wordt gezien als een onderwerp van (nationaal) belang.

https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2019/Denkend_aan_Nederland

De samenstelling van de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland wordt gecoördineerd door Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. In 2012 ratificeerde het Koninkrijk der Nederlanden het UNESCO Verdrag inzake de Bescherming van het Immaterieel Cultureel Erfgoed. Het inventariseren van het immaterieel erfgoed is een van de verplichtingen die hiermee samenhangt. Voor de Inventaris kunnen beoefenaars van immaterieel erfgoed zich zelf aanmelden via www.immaterieelerfgoed.nl. De Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland bevat na deze nieuwe bijschrijvingen 156 vormen van immaterieel erfgoed zoals festiviteiten, rituelen, ambachten, zang- en verteltradities.

Voor meer informatie over het UNESCO Verdrag en de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland kunt u contact opnemen met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, onderdeel van het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem:

Maaïke van Dam
06 - 44 97 30 64

m.vandam@openluchtmuseum.nl

of kijk op www.immaterieelerfgoed.nl